

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frt 10 db

A közalapok és alapítványok feletti állami felügyelet.

(+) Ignos fallit, notis est derisui.

Az egyházpoltikai viták lezajlása s az új törvények életbeléptetése után a kormány kiadta a jelszót, hogy most kezdődik a *pacifikáció*.

Hogyan pacifikálnak, az köztudomású dolog, s ha t. olvasóink valamelyike arra mégis kíváncsi volna, az kérdezze meg a jog- és törvényiszteletben kiváló ügyességet tanúsított nyitrai és trencsényi *államférfiakat*.

A pacifikálásban elüljár természetesen a kormány.

Milyen szép példát ad, hogy annyira kezdi szívén viselni a kath. klerus anyagi helyzetét, hogy a kongrua rendezése végett a papi javadalmakat összeírta. Avagy nem megindító a katolikus kulturális célok iránt tanúsított azon figyelme, hogy az összes e célra szolgáló alapokat és alapítványokat ellenőrzés alá venni kívánja, hogy csak azokat az elkállóság vagy más célokra való fordítás veszélyétől megóvja.

Ankettekét hív össze, törvényjavaslatokat készített, a kormánynak Fiumében is oly kiváló tapintattal és sikerrel eljárta pionja, Dárday miniszteri tanácsos által a közalapok és alapítványok felügyeletéről a budapesti jogászegyletben szakfelolvasást tartat, egyszóval mindent megtesz, hogy a katolikusokat megnyugtassa.

S midőn a kath. sajtó óvást tesz az ellen, hogy a kormány a kizárólag katolikus ügyekben a katolikusok megkérdezése nélkül — sine me de me — intézkedjék, azonnal jönnek a hivatalos és félhivatalos nyilatkozatok, hogy Isten ments, a kormány a papi fizetéseket általában, s nem csak a kath. papok kongruáját akarja törvényileg rendezni, aztán meg nem a katolikus, hanem általában az összes közalapok és alapítványok feletti felügyeletet óhajtja szabályozni, de a katolikusok belügyeibe a világért sem avatkozik.

Mindezt pedig oly jámbor képpel teszik, hogy sokan talán el is hiszik. — Ignos fallit, notis est derisui.

Nem szólunk most a kormányról, csak a közalapok és alapítványok ügyével akarunk behatóbban foglalkozni.

A kormány e részben a törvényhozás előtt még nem nyilatkozott ugyan, de Dárday miniszteri tanácsosnak fentemlített felolvasásából s a miniszteri anket elé a lapok szerint előterjesztett javaslatból megtudjuk, mi a kormány intenciója.

Dárday a következő kérdéseket veti fel felolvasásában:

1. melyek azon alapítványok, melyek az állam felügyeleti jogköre alá tartoznak?
2. gyakoroltatott-e mindazokra nézve és mi módon gyakoroltatott az állam főfelügyeleti joga?
3. mely intézkedések szükségesek az állam felügyeleti jogának hatályos érvényesítésére?
4. szükséges-e a felügyelet jogkörének ki-

terjesztése oly alapítványokra, melyek eddig az állam felügyelete alatt nem állottak.

A kormány akaratának megfelelő válasz pedig erre az, hogy az állam felügyelete alá minden, akár egyházi akár világi alap s alapítvány tartozzék, melyet valamely egyház vagy közhatóság kezel. A világi alapítványokkal a kormány természetesen könnyen bánik el, de az egyháziakra nézve nehezebb a helyzete.

Dárday ur azonban jogtörténeti alapon bizonyítgatja, hogy az állam felügyeleti joga e részben már évszázadok óta áll fenn, s ha nem is valami pontosan, de tényleg gyakoroltatott. Erre nézve az 1723. évi LXX. t.-re, mint alapítványra hivatkozik, melynek bevezetése: „Ut fundationes, ac pia Legata quoque modo neglecta instaurentur, et non effectuata effectuentur“. Felhossa a II. József császár idejében elrendelt fogantatott összeírást is, melynek törvényes voltában azonban maga sem bizik, mert mindjárt hozzátézi, hogy a II. József korabeli rendelkezés törvényes alapot nyert az 1790. évi XXIII. t.-ben, melynek 23. §-a így szól: „Ő sz. Felsége, mint az egyházak legfőbb védura, Isten egyházait jogaikban fentartandja, és bármely nevű alapítványokat az alapítók kívánata szerint fog kezeltetni“

Ebből azután a felolvasó levonja a következtetést, hogy az állam felügyeleti joga, rendelkezésére való tekintet nélkül, minden egyházi alapítványra is kiterjed, s megadja a 4-ik kérdésre is a feleletet, hogy t. i. azon alapok és alapítványok is, melyek eddig még soha semmi állami ellenőrzés alatt nem állottak, a felügyeleti jog hatálya alá bevonassanak.

Ezuttal nem vitatjuk, milyen értéke van azon törvényes rendelkezéseknek, melyek akkoron hozattak, mikor a kath. vallás uralkodó vallás volt Magyarországon, tehát mint közjogi tényező játszott szerepet az államéletben, s mennyire alkalmazhatók azon régi szabályok ma, midőn a kath. egyház közjogi állásából kiszorítottat, s az állam felekezetenélkülivé avanszírozott, csak arra kívánunk rámutatni, hogy a kormánynak eddigi intézkedései után tisztában lehetünk avval, hogy az állam az összes egyházi alapok és alapítványok felett akar felügyeletet gyakorolni, s e révén a kath. egyházat bizonyos gyámkodás alá szeretné venni.

A gyámkodás módjára nézve következőleg nyilatkozik Dárday ur: Elégségesnek tartom az oly törvény alkotását, mely a kezelés módozatait megállapító szabályokra egyáltalán nem terjesztetnek ki, hanem csupán a régibb alapítványok összeírását, az újabbak bejelentését, *valamennyinek kormányi jóváhagyását*, és végül az alapítványok állandó nyilvántartását rendelné el. Vagyis más szóval az alapítványok kezelésével járó kiadásokat nem a kormány fedezi ugyan, de az iránt, hogy valamely alapítvány bír-e érvénynyel, s jövedelme miképen használtassék fel, ő rendelkezik.

Ebből látjuk, hogy a kormány ezen akció-

jának éle főképen a kath. egyház ellen irányul. Ennek alapjait és alapítványait szeretné első sorban számba venni, hogy azután azoknak *jóváhagyása* felett határozzon.

A félhivatalos nyilatkozatok s a miniszteri anket elé terjesztett javaslat azt hangoztatják ugyan, hogy a kormány által tervezett felügyelet és ellenőrzés *általános*, mert az egyházi s a világi alapítványokra egyaránt terjed ki, de ez az általánosság csak a külső burok, mely a valódi célszót eltakarja.

Mert hiszen hogyan beszélhet ma jogásze-
mber arról, hogy Magyarországon az egyházi és állami alapítványok feletti felügyelet egy kalap alá vonassék!

A kormány, a törvényhatóságok s a községek által kezelt alapítványok közjogi jellegük, azoknak okvetetlenül kell alkotmányos ellenőrzés alatt állaniok, s a kormány ha azokra eddig kellően nem ügyelt volna fel, a törvénytábla kötelességét mulasztotta; mert hiszen az 1886. évi XXI. és XXII. t.-c. értelmében a törvényhatóságok és a községek a kezökön lévő minden közpénzről nyilvánosan elszámolni tartoznak.

Már most kérdjük, szükséges-e az ezek által kezelt alapítványokra nézve új törvényes intézkedés? Azt hiszem, hogy a fenálló törvények mellett mindenki elismeri, hogy arra szükség egyáltalán nincs, hanem ha hiba van, akkor csakis az idézett törvények rendelkezéseinek a kormány által való megtartása és végrehajtása követelendő.

Hogyan állunk azonban az egyházi alapok és alapítványokkal?

Ezeknek rendeltetésök nagyjából kultúrális célok előmozdítása, de sok az olyan is, melynek kizárólag magán jellege van, pl. a mise-alapítványok, kápolna vagy kereszt fentartására tett alapítványok stb.

A kulturális célu alapítványoknak pontos kezelése kétségtelenül közérdeket képez, de közvetlenül csakis a katolikus egyházat s annak híveit érinti, az állami közérdekre pedig csak közvetve hat ki, amennyiben t. i. a katolikusok is a haza egyenjogú polgárainak tekintendők.

Kétséget nem szenvedhet tehát, hogy a kath. egyházi alapítványok az állam által kezelttel *egyenlő elbánás alá nem eshetnek*; mert ezeknek kezelése és ellenőrzése tulajdoni jogánál fogva csakis és kizárólag a kath. egyházat illetheti meg.

A kath. egyháznak legfőbb kegyura ő Felsége, s azért ő is a magyar *katholikus hívek egyeteméhez* tartozik, s az ő legfőbb felügyeleti jogát minden magyar katolikus készséggel elismeri.

Ámde egészen más a legfőbb kegyuri jognak gyakorlása, s más az egyházi s világi alapítványok *jogi természetének azonosítása*.

A legfőbb kegyuri jog mellett a katolikusok autonóm joga sértetlen, az alapítványokat ők kezelhetik, és tarthatják nyilván legjobb tudomásuk szerint, s alárendelt célszerűségi kérdések

csak az, valjon a kezelésbe és ellenőrzésbe a kath. világi férfiak is bevonassanak-e, vagyis a kezelés a szervezendő kath. autonomiára bizassék, avagy továbbra is az egyházi férfiak gondozása alatt meghagyassék-e. Ezen autonom kezelésnél a legfőbb kegyuri jog köre az, hogy ő Felsege legfőbb felügyeleti jogánál fogva a felett őrökdi, hogy az alapítványok meg ne csonkittassanak, s hogy azoknak jövedelme a megfelelő célok előmozdítására fordíttassék, de nem terjed ki az alapítványok jóváhagyására, mert azoknak elfogadása a legfőbb kegyuri jog mellett is mindig az egyháznak autonom joga volt.

Jogilag ettől egészen eltérő a kormány által tervezett felügyeleti jogkör. Ez a kath. egyház jogainak elkobzására s a legfőbb kegyuri jognak korlátozására irányuló törekvésnél nem egyéb.

A kormány ugyanis a fentelődottak szerint azt akarja, hogy őt illesse az alapítványok jóváhagyásának s nyilvántartásának joga. Ennek természetes folyamánya pedig az, hogy kath. egyházi alapítvány csak az lehetne, amit a kormány olyan gyanánt elfogad, s állami nyilvántartásba bevezet.

Itt szembeszökő: a kettős jogsérelem. Az első az, hogy alapítványoknak a kath. egyház céljaira való adása s azoknak elfogadása nem a kath. egyházat s annak híveit illetné meg, hanem a felekezetenküli kormányt; a második pedig az, hogy a legfőbb felügyeleti jogot a kormány nem mint az ő Felsege legfőbb kegyuri jogánál fogva az 1848. évi III. t.-c. korlátaiban belül erre meghatalmazott közeg, hanem mint az alkotandó törvény által erre külön kirendelt közjogi tényező teljesítené.

A legfőbb kegyuri jog gyakorlásának módja iránt eltérők a nézetek. A magyar alkotmányhoz szigorúan ragaszkodó jogászok egybehangzó véleménye az, hogy ő Felsege az 1848. évi III. t.-c. értelmében ezen jogát is csak a felelős magyar miniszterium által gyakorolhatja. A magyar jog szerint különben nézetünk szerint ez az egyedül helyes álláspont.

Amde a dolog természeténél fogva ezen legfőbb kegyuri jog csak katolikus vallásu miniszter által gyakorolható. Ezen elvet követte ő Felsege s a kormány is az alkotmány visszaállítása óta állandóan, amennyiben mindig katolikus óta a vallás s közoktatási miniszter.

Mindamellet a kormánynak törekvése, ami különösen a főpapi kinevezéseknél s a kath. középiskolák felügyeleténél nyilvánult, az volt, hogy a legfőbb kegyuri jog ne külön természetű jognak tekintessék, hanem a végrehajtó ha-

talomhoz tartozó olyan jognak, mint a milyent a kormány az államigazgatás minden ágában gyakorol.

Amde a kettő közt a különbség lényeges. A legfőbb kegyuri jogból kifolyólag a kormány csak akkor intézkedhetik, ha erre ő Felsegetől külön utasítást kap, ellenben az államigazgatásban a végrehajtó hatalmat ő Felsege nevében, mint arra a törvény által elrendelt közhatalóság gyakorolja.

Az alapítványok jogi természetének egyenlővé tétele által pedig most a kormány azt akarja elérni, hogy törvény által megszüntesse a lényeges jogi különbséget s az egyházi alapítványok feletti felügyeletet nem ő Felsege legfőbb kegyuri jogán, hanem a végrehajtó hatalom jogánál fogva gyakorolhassa épugy, mint a világi alapítványok felett. Ez pedig nem egyéb, mint a legfőbb kegyuri jognak megszorítása, s a kath. egyház autonom jogának elkobzása.

Különbölegyünk őszinték, s ne ámitsuk egymást. Azon kormány, mely az egyházi alapítványok feletti felügyeletnek olynemű szervezését óhajtja, amint az a magyar kormány ténykedéseiből nyilvánvaló: csak az első s a legnehezebb lépést teszi meg arra, hogy azon alapítványokat állami kezelés alá vegye.

Az első s legnehezebb lépés az alapítványok jogi természetének s külön jellegének megváltoztatása, a többi számba sem vehető csekélység, különösen nálunk Magyarországon, ahol a katolikusok ölbe tett kézzel nezik, mi történi körülötük, nagy részök pedig éppen a kath. egyház jogainak korlátozása mellett kardoskodik.

Minden előkészület, amit a kormány tesz, arra mutat, hogy a kath. egyházi alapítványokat állami kezelésbe akarja bevonnai, de nem tudja még, valjon érdemes-e azt megtenni. Azért iratja össze a kongruát, s azért akar törvényt hozni arra, hogy az alapítványokat összeírassa, hogy azután tisztán lássa, valjon az állam nyerhet-e valamit az állami kezelés által, vagy sem. Mert hiszen miköze volna egyébkint a kormánynak ahhoz, hogy megtudja, valjon itt vagy ott valamely szegény ember tett-e lelki üdvéért szolgáltatandó misére alapítványt? Amiatt ugyan nem fájna a feje, ha csak más cél nem lappangna a háttérben.

Nem ringatjuk magunkat azon reményben, hogy a kormánynak a kath. egyház ellen indított ezen újabb akcióját most a pacifikáció korában megakadályozhassuk, de mégis észre kellene már egyszer térnünk, s legalább valamit tennünk, hogy az utókor ne mondhasa, hogy mint tehetetlen babok megérdemeltük sorsunkat,

hanem lássa, hogy mint férfiak küzdöttünk jogainkért oly időben, midőn Magyarországon a jog kultusza megszűnt, s helyét az állami omnipotencia hatalmaskodása foglalta el.

Gróf Apponyi Albertnek a „Nyitramegyei Ellenzék”. Azon számos üdvözlethez, melyekkel gróf Apponyi Albertet, esküvője alkalmából, az ország sok vidékéről az ellenzéki közönség megtisztelte, s az ő hazafias érdemeinek, valamint kiváló jellemének erkölcsi jutalmául, elismerését azon pillanatban fejezi ki, midőn bájos aráját az oltárhoz vezeti, — a „Nyitramegyei Ellenzék” is csatlakozik. A mozgalom innét a központból indult ki, s igen sokan írták alá azon íveket, melyeken a hozzájárulás iránt lehet nyilatkozni.

Magának az üdvözlőnek mikénti eszközésével Emődy József, Markovics János és Mérey Lajos urakból álló 3 tagu bizottság lett megbízva. E bizottság feladatát két részre osztottan oldotta meg. Első sorban az ellenzéki nők nevében, a gróf menyasszonyának piros-fehér-zöld színekből összeállított, ugyanily színű szalaggal átkötött gyönyörű virágcsokrot nyújtatnak át. Magának gróf Apponyi Albertnek pedig — rendkívül díszesen kiállított, kek selyem s arany kötésű könyvelakú borítékba helyezett — következő üdvözlő küldöttek, mely éppen az esküvő napján jut Bécsben a Minorita-téri Mensdorf palotában a gróf kezeihez:

Üdvözlő gróf Apponyi Albert országgyűlési képviselő urnak esküvője napján, 1897. március 1.

Isten-áldás tegye mennyé frigyedet,
Legyen szived boldogsága végtelen!
De ne feledd, hogy e honnak joga lett,
— És e joga neked mindig itelem —
Lelked fényét, tehetséged hatalmát
Ugy becsülni, mint jobb jövő reményét!
Ez a remény nőd szíven is hasson át,
Gond felhőt ez a remény üzze szét!
Bizik benned boldogtalan nemzeted,
S esküvődnek napján mi is esküszünk:
„Jobb jövőért folytatjuk a küzdelmet,
Bánffly népe nem voltunk és nem leszünk.”

Nyitramegyei Ellenzék.

Ezen szövegnek szerzője — értesülésünk szerint — Mérey Lajos, agronista, volt országgyűlési képviselő.

A mi szegény tót népünknek vajjon akad-e valaha megmentője? Ez a kérdés támad most mibennünk, hogy a ruthének, a Már-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE TÁRCAJA”.

A gácsértánc.

(Részlet a régi német-prónai lakodalmból.)

A lakodalmi táncok között legmulatságosabb volt a „Kätschetantz”, gácsértánc. Minden zenés lakodalom jártak. Zenés lakodalmat gácsértánc nélkül képzelni sem lehetett. E tánc maradandó emléket hagyott a táncosok lelkében. A ki egyszer résztvett abban, sohasem felejtette el, mert ha mást nem tudott volna mesélni a lakodalomról, azt évek múlva is a legapróbb részletekig el tudta mondani, mit miveltek ezen vagy azon lakodalmon a gácsértánc alkalmával.

Rendesen éjjel felé kezdtek, mikor már a legmögörvább vendég arca is felvidult egy kisé. Ha az első napon nem jutott rá idő, akkor a másodikon már semmikép sem feledkeztek meg róla.

Minden vendégnek, akár gyerek volt, akár agastyán, s minden zenésznek részt kellett abban vennie. Hasztalan mentegetődzött valaki, kivételnek nem volt helye.

A legnagyobb kópé, többnyire az élelmesebb vőfély volt e tánc főrendezője, az úgynevezett

„gácsér”. Ha úgy éjfeltájban cifra póznával jelent meg a szobában, akkor már mindenki tudta, hogy útra kell készülni, mert néhány perc múlva kezdődik a gácsértánc. Némelyek ujjongva vettek tudomásul, mások, különösen a kényesebb s szép ruhájukat sajnáló nők pedig felsikoltoztak rémületökben; de ilyenekkel nem lehetett a gácsérra hatni. A szépnem rimánkodására is hajthatatlan maradt.

Miután mindenki ellátta magát a legszükségesebb ruhával, hű pár után nézett, ki őt az úton elne hagyja.

Párosával járt már mindenki fel-alá a szobában, mikor megszólalt a gácsér:

— Sorba állni, párok, mindjárt kezdődik a gácsértánc!

Felálltak. Az első pár volt a gácsér a legügyesebb táncosnővel.

Mikor már mindenki elfoglalta helyét, a gácsértánc kezdődött.

— Kezdzetek! — kiáltott oda a zenészeknek.

Minden zenész hurjába kapott s a párok ott helyben járták egyideig a táncot. Egyszerre csak a gácsér elhagyta táncosnőjét s hatalmas kurjantások között e szóval

— Utánam!

komikus mozdulatokkal egy pillanat alatt a kuc-

kón termett, s ezt megkerülve s leugorva a szoba padlóján aprózta soló táncát; majd meg néhány forduló után az ablakon keresztül az utcára ugrott s folytatta a táncot. Táncosnője hű kísézője volt. Mikor ez is kiért az utcára, ketten rakták. A többi párnak egymásután, akarva nem akarva, az első párt kellett mindenben utánoznia, sőt a zenészeknek is, de úgy ám, hogy a muzsika egy percre se hallgasson el.

Oriási kacagás és láрма kíséerte e tánc látára a zene hangjait, mely akkor érte el tetőpontját, ha a kuckó vagy az ablak szélessége nem volt arányban valamelyik vendég vagy zenész derekának vastagságával, s az illetőn csak az ajtó könyörült meg, hogy a szabadba jusson.

Mikor már mindenki kiért az utcára s eljárt, a gácsér példáját követve a táncot, újra sorba álltak, párosan, mint a szobában: elől a gácsér a táncosnőjével, hátul a zenészek, kik szünet nélkül húzták a talp alá valót.

Adott jelre megindult a menet s ugrálva, kurjantva s mindenféle bohóságot üzve bejárták muzsikaszó mellett a város néhány utcáját. A mit csak tett a gácsér, ugyanazt kellett tennie valamennyinek. Nem vehette zokon senki sem, ha a vezér vízbe, pocsolyákba, hóba, sárba, árkokba vitte. Meenél hihetlenebb dolgokat mivel a

maros, Bereg, Ung, Ugocsa-megyékben lakó ruthenek érdekében megindított nagyszabású mozgalomról, melynek élén Firczak püspök áll, olvassunk. Teljesen kifosztotta ezt a népet a galíciai és a lengyel zsidó, mely sáska módra ellepte azokat a vidékeket. Nincs az a pióca, melynek annyira sajátos természete volna a vérszívás, mint a vuklis zsidónak az anyag, a pénz és csak a pénz összeharcsolása és pedig azzal a céllal, hogy minden kipusztuljon mellette. Tönkre is ment az a nép, mely annyiszor vért áldozott hazájáért, tönkrement a magyar kormány szemelátára, hatóságainak teljes részvétlensége mellett és nőtt helyette egy zsidó-tömeg, mely hogy tulajdonképpen mire jó, senki sem tudna megmondani. Most sok püspöke közül akadt egy, aki végre észrevette, hogy tulajdonképpen az ő népe bajban van. Késő, de mégis egyszer fölépített érdekében, és most valószínűleg kormánybiztos alá kerül az egész terület és egyszerűen megfogják gátolni a zsidó inváziót. No hát a felső Trencsén, Arva tótsága a rutheneknél nincs külön helyzetben. Nincs fogalma a zsidók ottani pusztításáról annak, aki ott a helyszínén saját szemével nem látta a helyzetet. Micsoda falvak azok, hogy néz ki az a nép, miféle a kultúrája és ki az ura? A tényleges helyzet, illetőleg az ott látható tényleges nyomorúság minden fogalmat meghalad, mi városiak egyáltalán nem vagyunk képesek azt elképzelni. És e tót népnek a barbár zsidó ellen nincs védője. Hivatott vezetői azok nem is ismerik, mit is törődnek az népe bajával, aki ur, akinek jó dolga van? Közigazgatása rossz, pártfogója, felvilágosítója, megmentője nincs, és pusztítója tovább tenyészik, azon az egy jusszon, mert adandó alkalommal biztosan a kormányra szavaz.

A nyitrai törvényszékről.

Méltóságos Lehoczy Kálmán táblai elnök ur figyelmébe.

Kötelességem e hó közepén Nyitrára szólított, a kir. törvényszék **telekkönyvi** osztályához. Ez most Engel József gabonakereskedőnek a Kossuth-térhez közel álló új házában van elhelyezve.

Délelőtti 10—11 óra között értem az ugynevezett telekkönyvi mutatóba, ahol a felek a a telekjegyzőkönyveket megtekinthetik, s azokból fölvilágosításokat kérhetnek.

A helyiség szűk is, sötét is! Az egész szoba nem nagyobb 20 □ méternél; ebben van elhelyezve 3 asztal, 3 szék, és két magas állványon a telekjegyzőkönyveket tartalmazó csomók nagy része. Mikor én beléptem: egy ügyvéd, két ügyvédjelölt és három parasztember volt benn, s ezekkel a szoba annyira tele lett, hogy nekem már csak az ajtó mellett jutott álló hely. Az asztalok oly szerencsétlenül vannak elhelyezve,

gácsér, annál élelmesebbnek s nagyobb hőnek tartották és annál jobban mulattak.

Hogy az úton valaki ki ne dőljön, közbe-közbe meg is pihentek. Az árkok széle, az utcán talált nem épen tiszta kőrákosok, vagy az esetleg ott heverő fatörzsek szolgálták nyugvóhelyül.

Meg hogy másnap senki ne mondhatta, hogy e díszes társaság senkit sem tisztelt meg látogatásával, az élelmes gácsér egyes házakba is bevezette a vig kompániát. Így, ha valamely házban világosság tűnt szemébe, biztosan tudta, hogy ott bóbiskoló öreg asszonyok vagy tollat fosztanak, vagy fonnak, bevezényelte hát hozzájuk seregét, hadd verje ki az anyókák szeméből az álmat. A fogadás rendszeren nem volt valami nagyon szívélyes; meg is hálálták! Tollfosztás alkalmával minden egyes megeresztette szája fujtatóját, hogy gyönyörködhesse a száz meg száz pehely szállongásában. Fonás alkalmával pedig egy két pillanat múlva guzsaly, orsó, csepű, fonál a szoba más szögletéből voltak kénytelenek egymásra kandikálni. A jókedvűek ezenkívül még meg is forgatták az öregeket. A vig csapatot nem igen bántotta a sok jó kívánság, a melyek az öreg asszonyok ajkáról elhangzottak, hiszen a kiséprözésre is el voltak készülve.

Akárhová tértek be, mindenütt találtak fel-

hogy az iverbe látni alig lehet, mert a világosságot elállja a szomszéd háznak emeletes nagy fala, az udvar pedig alig néhány méter széles.

Önnét az iktatóba és az irattárba mentem. Az iktató tulajdonképpen csak 2 asztalból és egy könyv-állványból áll, mert az alig 20 □ méternyi szoba, közepén egy nagy asztal van ropant ügyetlenül oda helyezve, többi részét pedig iromány-csomók és állványok foglalják el. Az iktató mellett van egy nagy szoba, — mely mutatónak sokkal alkalmasabb lenne — s abban 3 irnok van kellő kényelemmel sorakoztatva; az iromány-csomók a szekrényeken *hevernek rakásokon*, rendezetlenül.

Tovább az irattár van, irattárnok nélkül, s nem tudni, tulajdonképpen, ki az irattárnok, s ki a kiadó?

A kezelés sok kívánni valót árul el, mert például az 1897-iki darabok nagy része, az irattári jegyzékekbe bevezetve nem volt.

A nyitrai telekkönyvnel előbb mindig rendet tapasztalván, ez a rendetlenség nekem föltűnt, s ennek okai felől kérdezősködtem.

Következő választ nyertem: A személyekben nincsen a hiba. Valamennyien derék, munkás, iparkodó, szakértő férfiak, hanem *munkaerő kevés!* Van például két telekkönyvi előadó; de az egyik hetenkint 2—3 nap a sommás felelőbbzési tanácsban van elfoglalva, a másik hetenkint 3—4 napon a fenytő végtárgyalásokhoz van berendelve. A foganatosítók közül egy a telekkönyvek átalakításával van túlfalmozva, a másik kettő a sok munkát nem győzheti.

Hát ez mind szép, és mind igaz lehet, de a jogkereső nagyközönség előtt ez mind nem melegség. Ha nincs elég munkaerő, adjanak többet, mert utóljára is a restanciák hinárjába kerül az egész telekkönyvi bíróság. És ha a törvényszéki elnök ur hónapok óta tartó súlyos betegsége miatt mit sem tehetett, tegyen a királyi táblai elnök ur, a kinek ez felügyeleti joga és kötelessége.

Nekem egy dolog különösen föltűnt. A telekkönyvi mutatóban, egy *hivatalszolga* nyújt a feleknek fölvilágosítást, — a mint hallom — hónapok óta állandóan.

Eltekintve attól, valjon az a hivatalszolga le-e tette a telekkönyvi vizsgát vagy sem, bizonyos, hogy *hivatalszolgát* ilyen *szellemi* munkára alkalmazni, nem egyéb, mint a bíróság tekintélyének kisebbitése.

Ugyan micsoda fölfogás kap lábra a köznépnel, a telekkönyvek hitelessége s a bíróság megbízhatósága felől, mikor az a szegény iparos

forogni valót. Ha valakire ellenszenv irányult biztosan felkeresték. Felverték, almából és akármivel, de emlékeztessé tettek ottlétüket.

Tréfából, pajkosságból, határtalan jókedvűben tettek mindezt; sérteni sohasem akartak. Tudta ezt mindenki, a miért is senki komolyan, mindenki csak tréfának vette a dolgot. Nem is róttá meg őket senki sem, mert mindenki úgy gondolkodott: ma ezek teszik, holnap majd én teszem.

A hosszas éjjeli kalandozás után izzadtan és fáradtan tértek vissza, rendszeren az ablakon keresztül a lakodalmasszobába.

Richter M. István.

A nyíl és a dal.

Kilöttem a légből egy nyilamat;
A földre hullt — ki tudja, mi tájon?
Mert gyorsan ment, mint villanat,
Hogy a szem nyomába ne járjon.

Kizengtem a légből szívem dalát;
A földre hullt — ki tudja mi messze?
Mert hol van a szem, mely annyira lát
Hogy a dal menetét kövesse?

Nyilamat nagysókára meglelém;
Ott állt egy tölgybe fúródva, épen.
S egy hű barátom akadt élelem —
S ott lettem a dalt kebelében.

Longfellow.

vagy földmives azt látja, hogy a birtokok tulajdoni jogairól s az azokat terhelő adósságokról, vagy egyéb terhekről, — szolgálat, kikötmény, özvegyi jog stb. — egy kitlis hivatalszolga beszél a *bíróság* nevében! Ugyanaz a hivatalszolga, a ki talán már egy óra múlva, egy pohár sörért szalad valamely hivatalnok ur számára.

Ha mindezeket nem látják, vagy talán helyi és személyi érdekekből, félelemből nem *akarják* látni a nyitrai urak, — meg kellene látni a mélt. táblai elnök urnak. *Vidéki.*

Agrárius felolvasás Nyitrán.

Folyó hó 25-én rendkívül nagy sikerrel folyt le itt Nyitrán, a gazda-egylet által rendezett második agrárius fölolvadás. A fölolvadás gróf Zselénszky Róbert és Bernát István kíséretében: Okolicsányi László orsz. képviselő, Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója, Bálinthy Pál az O. M. G. E. vál. tagja, s a „Hazánk“ szerkesztősége részéről Áldor Emil jöttek 24-én az esti vonattal Nyitrára. A gazd. egylet részéről sokan fogadták a vasuti állomáson, s önnét velök jöttek a „Szarvas“-hoz, hol azután együtt vacsoráztak. 25-én reggel a teli tanfolyam záróvizsgáját tartották meg, de már jóval 11 óra előtt, a városház előtti téren nyüzsgött-mozgott a közönség, várva a vendégeket, s a gazdas. egyleti vezetők megérkezését, a mi 11 órára pontosan meg is történt.

A városház díszterme előkelő közönséggel, s részben vidéki földmivessel annyira megtelt, hogy a hallgatók egy része már ülőhelyhez sem jutott, sőt még a folyosóra is kiszorult. Az ülést Emődy József gazd. egyleti alelnök sikerült beszéddel nyitotta meg, üdvözölve a felolvasókat, mint az agrár-eszméknek buzgó apostolait. Szavaiban reflektált gróf Tisza Istvánnak nemrég megjelent anti-agrár röpiratára is, s a gazdák állapotának vázlatos eseteleése mellett óva intette gazdatársait, ne higgyenek a báránybörbe öltözött farkasnak.

Utána gróf Zselénszky Róbert tartotta meg, valóban beható, alapos tanulmányokra alapított, s megdöbbentő példákkal illusztrált fölolvadását az adóreformról. Kimutatta dr. Wekerle Sándor, volt pénzügyminiszter adóreform-javaslatának a föld- és házbirtokok ellen irányuló hátrányait, s az egyéni megadóztatás címén és ürügye alatt egy új zsarolási korteszszköz megteremtésére célzó párthatalmi tendenciáját.

Számos példával támogatta érveléseit, hivatkozva Leroi-Beaulieu és Smith Ádám adózási elveire, Angol és Franciaország adótörvényeinek történetére, fejlődésére, s mezőgazdasági előnyeire. Fejtegetéseinek eredményeiről azon nézetét nyilvánította, hogy csupán novelláris uton kellene adóügyeink bajait orvosolni. A földadónak leszállítása, a III-ad oszt. kereseti adónak 3—4%-ra csökkentése, a bélyeg és illeték, különösen az öröklési illetéki törvények módosítása, az utadónak leszállítása lennének a legsürgősebb teendők. — A fölolvadás egy órán át mindvégig feszült figyelemben részesült, s annak befejeztekor hosszas éljenzéssel és tapsokkal jutalmazta az igen rokonszenves megjelenésű, kellemes modoru, csengő hangú grótot.

Bernát István fölolvadása inkább egy szellemdús csevegőnek elbeszélése volt. A gabonabörze üzéréinek a gazdák érdekei ellen irányuló üzemeit tárta föl, oly világos példákkal, a határidőüzleti szédelés oly kézzelfogható magyarázatával, hogy a közönség önkénytelenül is a hangos kritika erős kifejezéseivel zúdult a börzematadorok gázságai ellen. — Bernát István is méltan részesült lelkes éljenekben.

Ezután Markovics János a gazd. egylet második alelnöke köszönte meg a fölolvadónak, s a budapesti vendégeknek az egylet iránti szíveségét, s egyuttal lelkesen kötötte a gazdák szívére, legyenek kitartók, véssék jól emlékezetükbe

a hallottakat, és ha önzetlenül fognak közreműködni a nemes cél elérésére, akkor a siker el nem marad.

Mérey Lajos indítványára a jelenvolt gazdák megalakították a „Magyar-Gazdaszövetség” nyitramegyei osztályát s ennek elnökeül az indítványozó javaslatára nagy lelkesedéssel megválasztották gróf Hunyady Imrét, alelnökül Emőd Józsefet és Mezey Gyulát, ügyvezető-igazgatónak Meskó Pált, s egyúttal megválasztották a 100 tagú választmányt.

Végül Meskó Pál indítványára szívélyes táviratban adott a gyűlés kifejezést gróf Károlyi Sándor iránti nagy tiszteletének.

Déli 1 óra volt, mire a gyűlés lelkes hangulatban szétoszlott.

A F. M. K. E. kortespenze.

Érsekujvár, 1897. febr. 24.

(—o—) Nem mulaszthatom el figyelmeztetni a F. M. K. E. igazgató-választmányának független gondolkozású tagjait az egyesület itteni felépésére.

Az egyesület titkára a múlt héten nálunk járt és arra akarta birni a városi tanácsot, hogy F. M. K. E. közreműködésével községi óvodát létesítsen. Feltűnt a szolgálatkészség nyomban. Mert én arról voltam értesülve, hogy az egyesület rosszul áll; hogy tagjaiban kialvóban van a kezdetben hevesen lobogott láng, s most mégis nálunk is, a „Felvidék Debrecenében”, szándékozik állítani óvodát, holott nekünk már van katolikus óvodánk, az irgalmas nének vezetése alatt.

Hát csakugyan megmagyarosította az egylet az egész vármegyét, hogy most a Széchenyi- meg a tót-utcai aggastyánokra kerül a sor? Megjegyzendő, hogy nálunk legfeljebb még e két utcában található egyes *örögök*, kik nem beszélnek magyarul. De hát kilátás lehet rá, hogy ha ezek látogatni fogják a F. M. K. E. óvodáját, hát idővel még ezek is megtanulhatnak.

A F. M. K. E.-nek feladata terjeszteni a közművelődést első sorban természetesen magyar nyelven, mondjuk helyesebben magyar nyelvet. Ezzel a cellal azonban ne forduljon Érsekujvárra, mert az reánk nézve először megalázó, hogy mi a magyarság oltárára tett áldozatokat elfogadjuk, mi, kik évi 10,000 frtot ajánlottunk a kormánynak, hogy vegye át főgimnáziumunkat állami kezelésbe; másodsor, csak akkor volna még így is elfogadható, ha már Miavától Privigyéig az egész megye magyar volna.

Hanem megmondom én hol a bibi. Craus István, inkább önkre, mint reánk szerencsésen „megválasztott” képviselőnk akarja így kifizetni zsidó polgártársainknál csinált választási kontóit. Ő a zsidóknak megígérte, hogy ha kellőleg buzgólnak mellette a választásnál, a többi kánaáni ígéretek mellett állítat a zsidóknak külön óvodát a F. M. K. E. segélyével.

Volt itt ugyanis a kath. óvoda mellett külön zsidó óvoda is, az úgynevezett Fröbel-kert. A kisdédóvásról hozott törvény szentesítése után zsidó barátjaink azonban beszüntették a Fröbel-kertet és a várostól községi óvodát követeltek. A város azonban hivatkozván az 1864. évi alapszabályokra, melyek szerint a szürke-nének vezetése alatt levő kath. óvodát bármily vallású gyermek látogathatja, és kész volt a kath. gyermekeket a kis Mózesek kedvéért extra imádságra is oktatni, a községi óvodát elejtette. Egy ideig az apró izrael látogatta is a kath. óvodát, de aztán féltették csemetéiket és felállítottak a mostani óvodájukat, mely most is áll és virágzik.

Mikor Craus István a F. M. K. E. ügyvezető alelnöke fellépett képviselőnek, akkor viszontszolgálat fejében követeltek tőle a F. M. K. E. segélyét óvodájuk fentartására, hova természetesen más ember úgy sem küldené gyermekeit, mert felette meg vagyunk elégedve a testvérek

figyelmese gondozásával. Craus ur helyt állott szavának, de mivel a F. M. K. E. összes jövedelmét nem adhatta az érsekujvári zsidóknak, hát felszólította a várost, hogy számukra községi óvodát létesítsen, melyhez az Egylet segélyvel járul.

Csak hogy nálunk még a liberális elemek is fázna a községi óvodától, mert az felesleges, mivel a testvérek figyelmes gondozásával mindenki meg van elégedve, másrészt meg új és felesleges kiadással jár.

A nyitrai kath. betegsegélyző-egylet.

Folyó hó 21-én tartotta a nyitrai kath. betegsegélyző egylet évi (XVI.) rendes közgyűlését körülbelül 50 egyesületi tag jelenlétében. Hogy mit képes egy csendben és szerényen működő egyesület a közjó érdekében létrehozni, arról meggyőződést szerezhettek a jelenvoltak, de azok is, a kik az egyesületet évenként megjelenő kimutatásaiból ismerik. A közgyűlés lefolyásáról tudósítónk ezeket közli:

Czeizel Gábor apátkanonok, egyesületi elnök, lelkes szavakkal üdvözölte a megjelent tagokat s a gyűlést megnyitotta. Az önzés napjaiban — ugymond — jól esik az embernek részt vehetni ily egyesület actiójában, mely a keresztény felebaráti szeretet actiója hamisítatlan kiadásban. Mikor a jelen zord viszonyai között a közöny sűrű ködként nehezedik a szívekre, az áldozatkész szeretet ezen munkáját látva — itt egy kis vigaszt lelünk.

Hivatkozik az évi kimutatásra, mely tényekkel számol be, s igazat ad neki. Kéri Istent, áldja meg a munkát; kéri a tagokat, álljanak rendületlenül továbbra is az egyesület oldalán, az áldozatkész szeretet terjesztésében s akkor a jövő mindig több és több örömet hozhat. Azután átadja a szót az egyesület titkárnak.

Szmda Kálmán egyl. titkár olvasta fel ezután titkári jelentését. A terjedelmes jelentés tiszta képet nyújt az egylet évi működéséről. Konstatálja mindenekelőtt, hogy az egyletnek nincs oka tartania az 1891. évi XIV. t.-cikk értelmében felállított nagobbbrészt kötelező betegsegélyző pénztárak concurrentiájától. Adatokkal mutatja ki, hogy az egyesület ezen, városunkban is felállított pénztár dacára, nemcsak vissza nem esett és nem stagnál, hanem minden tekintetben egyre gyarapodik.

1895-ben a tagok létszáma 242 volt, 1896-ban 268, a szaporodás tehát 26 új tag.

1895-ben 61 beteg tagot kezeltetett az egylet, 1896-ban 134-et.

1895-ben 493 vényen vették a tagok igénybe a gyógyszerert, 1896-ban 654 vényen.

1895-ben 334 frt 50 kr. utalványoztatott betegsegély címén, 1896-ban 471 frt 60 kr.

Az alapszabályokban megállapított betegsegély maximumon felül is utalványoztatott, indokolt szükség esetén több ízben. Hogy ez lehetséges volt, az egylet jötevőinek köszönhető.

Örömmel jelenti, hogy tekintélyes számú oly tagja van az egyletnek, a kik a jó célra való tekintetből léptek az egylet kötelekébe, tagdíjait adománynak tekintik és sohasem vették igénybe a nekik biztosított előnyöket.

A jötevők között az első helyen említi ömeltőségét, Bende Imre megyés püspök urat, a helybeli (öt) pénzintézeteket, Ronchetti József urat, a kik évről-évre következetesen támogatják az egyletet adományaikkal.

A betegek 5 orvos között választhattak szabadon, a kiknek lelkiismeretes és pontos szolgálatkészsége hálára kötelezte az egyesület tagjait. Az évnegyedenként megtartott választmányi üléseken a folyó ügyek intéztettek el.

Részt vett az egylet az 1896-iki országos katolikus congresszuson, s ott az elnök és 8 taggal volt képviselve.

Az egylet vagyona 1895-ben 4006 frt 16 kr. volt. 1896-ban 4039 frt 53 krt tesz ki.

A titkári jelentés tudomásul vétetett és egész terjedelmében a jegyzőkönyvbe vetetni rendeltetett.

Elnök indítványára ő méltósága püspök urunknak, a helybeli pénzintézeteknek és többi jötevőinknek jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott, s ez velök jegyz. kivonattal közöltetni fog.

A számvizsgáló-bizottság jelentése helyesléssel tudomásul vétetett, s a felmentvény egyhangulag megadatott. A tisztikar lemondása után következett volna a tisztujítás, mely azonban Risner K. ügyéd, rövid és magvas felszólalása után elmaradt, s az ő indítványára újból megválasztottnak jelentetett ki.

Tudósítónk pedig hozzá teszi, hogy a milyen örvendetes jelenségnek vehető a polgári elem és a szegény munkás elem egyre növekvő csatlakozása ezen valóban szükséges és áldásos intézményhez, ép oly elszomorító, hogy épen azok — a kiknek leginkább volna szükségük az egylet gyámolítására a betegség, a nyomor idején — az állandó és nem állandó kisebb tisztviselők nem akarják megérteni és saját jól felfogott érdekekben az egyletbe lépni. Pedig az a sok éveken át kifizetetlen számla a gyógytárakban és orvosoknál, meg az a szomorú és soha sem kellemes gyűjtés-házalás: koporsóra, temetésre, mind elmaradhatnának bizonyos körökben, ha az egyre rosszabbra forduló idők intó szavát megérteneik. x-y.

Ujdonságok.

Személyzetiek. Mattyasovszky Gyula, kir. telekkönyvvezető, 7 gyermek apja, Nagy-Tapolcsányban f. hó 24-én elmekörbe esett, még az nap éjjel beszállították a nyitrai közkörház tébolyda-osztályába. — Sárkány Endre galgócijárási írnök az állásáról lemondott.

Esküvő. Wernke Ferenc, nyitrai kocsmáros tegnapi, febr. 27-én örök hűséget esküdött Spányár Mariska kisasszonynak.

Közigazgatási bizottság. Nyitramegye közigi bizottsága f. e. március hó 9-én ülést tart.

Adományok Vörösmarty szobrára. E célra újabb adakoztak Kottesovszky Alajos, sz.-széki ülnök, mária-hegyi lelkész, 1 darab 10 márkás aranyat, Kondor István 1 frtot. Főösszeg 60 frt 10 kr s 1 darab 10 márkás arany.

Halálozás. Stiglitz Ferenc, az Odescahe hercegi uradalom szolcsáni volt főkertésze meghalt, életének 78 évében. Nyugodjék békeben. — Zaffiry Gyula, fiatal nyitrai tvszéki bírót, súlyos csapás érte. E hó 13-án hunyt el Lőcsén édes atyja, Zaffiry István, Szepesmegye esküdtje, életének 84 éves korában, s már e hó 25-en újra látogatást tett a családban a halál angyala, magával ragadván csecsemő kis fiát, alig néhány hetes korában. Szívünk mélyéből osztozunk a közbecsülésben álló bíró ur kettős fájdalmában.

Farsang a legényegyletben. Ma este a helybeli kath. legényegylet színelőadással kapcsolatban táncmulatságot rendez a saját helyiségében. Kezdeté 7 1/2 órakor.

Hamvazó szerdán, március hó 3-án a vári székesegyházban maga püspök ur ő méltósága fogja végezni a hamuszentelést. Kezdeté fél 9 órakor.

A nyitrai választás utóhangjai. Szulyovszky Dezső volt nyitrai választási elnök még a Zichy János-féle választás alkalmával több választási visszaélést követett el. A néppárti szavazók e miatt fenytő feljelentést tettek, de a nyitrai tvszék elutasította őket. Felebbezésükre azonban a pozsonyi kir. ítélő-tábla elrendelte a vizsgálatot, mért is most a nyitrai törvényszék az országgyűléshez fordult — melynek Szulyovszky időközben tagja lett, — s kiadatását kéri a vizsgálat megejtésére.

Jótékonyág. A nyitrai népbank és a nyitrai iparbank igazgatóságai az elaggott és munkaképtelen iparosok alapjára 10—10 frtjával adakoztak. Fogadják a nagylelkű adakozók hálás köszönetünket. Az ipartestületi előljáróság. —

A „Nyitrai Takarékpénztár“, „Iparbank“, „Népbank“ és a „Nyitrai Kereskedelmi- és hitelintézet“ 10—10 frtnyi kegyes adományaikkal segélyezték egyetünket, a melynek nevében hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Hevera János a nyitrai kath. legényegylet elnöke, Feitscher Ernő egyll. pénztáros. — A zsolnai kath. kör által február hó 20-án rendezett multság alkalmával felülfizettek: Balogh Ignác 5 frt, Milecz János 5 frt, Krupec Rezső, Santroch J., Zlathary János, Gyurcsánky Gáspár 2—2 frt, Paska István, Pokorny Józsa, Gáli József, Tvrdy István, Hoffmann Alajos, Kostyál Ferenc, Kropácsy Mór, Lataş József, Tvrdy Julia, Szeghény József, Sturm Antal, Bernát A., N. N., Adamica J. 1—1 frt. Fogadják a kör köszönetét. A zsolnai kath. kör elnöksége. — A helybeli pénzügyintézetek a keresztény nőegyletnek adományoztak: Nyitrai takarékpénztár 60 frtot, Kereskedelmi és Hitelbank 25—25 frtot, Népbank 20 frt, Iparbank 10 frtot; mely kegyes adományokért az egyesület lapunk utján is hálás köszönetet mond.

Roskoványi emléke. Február hó 24-ik napja eszünkbe juttatta azon fájdalmas esemény ötödik évfordulóját, melyen a nyitrai egyházmegyének 33 éven át érdemekben elagott főpásztora Roskoványi Agoston azon percben lehélé ki nemes és fenkölt nagy szellemét, midőn az esti harangszó megszólalt és a jámbor patriarka lelket földöntuli utján az örökövalóságba kíséré. Öt éve immár, hogy szent életű, a sz. atyák nyomát mindenben követő főpápnak már csak emléke buzdítja az egyház szeretetére elhagyott nyáját és fiait. Legyen áldott és feledhetlen közöttünk emlékezete és bátoritson azon folyó harcok férfias megvívására, melyeket mintegy látnoki szemmel megfigyelve és előre érezve megírta számunkra Monumentáit. Fényeskedjek nemes lelkének azon világosság, mely a keresztények földi küzdelmeinek reményesillaga és porladó teste nyugodjék az Ur békéjében.

Károlyi Sándor gróf válasza. Gróf Károlyi Sándor, a „Magyar Gazdaszövetség“ elnöke válaszul a nyitrai megyei gazdák üdvözlétére, a következő táviratot intézte Emődy Józsefhez, mint a Magyar Gazdaszövetség nyitrai megyei választmányának alelnökéhez: Fogadják legbensőbb köszönetem kifejezését azon felette kitüntetett távirati üdvözlétért, melyet a nyitrai megyei gazdaszövetség alakuló gyűléséből hozzám intézni szívesek voltak. Az abban kifejezett elismerésre érdemtelennek érzem magamat. A siker, melyet már eddig is elértünk, egyedül a magyar gazdaközönység értelmes felfogásának eredménye. Midőn konstátálom, hogy Nyitra megye e téren mint előharcos küzdött, meg vagyok róla győződve, hogy példájuk már is buzdítólag hatott, s hogy más vidékek is csatlakozni fognak az önké aldásos mozgalmához, mely, ha nem lankadunk, eredményeiben üdvös, s a magyar föld tulajdonosainak összetartozandósági érzetét fokozva, valamint lehetőleg az önszegélyre támaszkodva, győztes lesz.

Köszönetnyilvánítás.* Mindazon képviselt egyletek, s egyesek, kik néhai Polónyi Antal temetésén szívesek voltak jelenlétükkel részvételüket kifejezni, fogadják ez uton leghálásabb köszönetünket. A gyászoló család és rokonság.

Az elnökök jutalma. Tarnóczy Gusztáv választási visszaéléseiért már megkapta jutalmát. „Hunniája“ megbukott, részvényeivel számtalanokat belerántott, s mint köztudomásu, Nyitrán a legvadabb mameluk is fázik tőle. Most rájár a nemezis a másik v. elnökre Szulyovszky Dezsőre is. Mint ugyanis Budapestről jelentik lapunknak, a nyitrai választás jutalma, a szent-ágotai bérlet rosszul kamatozik. Mint ismeretes, a kormány azzal jutalmazta Szulyovszky Dezsőt, hogy a kath. vallás és tanulmányi alap tulajdonát képező szent-ágotai pusztát bérbe adta neki. Az új bérlet azonban képtelen volt kötelezettségének eleget tenni, miért is a kormány perbe fogta. Követeltek tőle 24000 frt bért, 8000 frt adót és hogy készpénzbiztosítékának elvesztésére ítélessék. Most — mint Budapestről értesülünk — a bíróság Szulyovszky Dezsőt doktort mind a három pontban elmarasztalta. Nem vagyunk kárörvendők,

*) Térszűke miatt lapunk mult számából kimaradt.

felebarátunk vesztésén örülni nem keresztény gondolkozásmód. Csak intőpéldául hozzuk fel, hogy az anyagi haszon, vagy annak kilátása csak pillanatra lehet kecsgetető; csak rámutatunk, hogy a törvénnyel és igazsággal ellenkező erkölcsstelen politikai tettek nemcsak a polgárok sújtó íteletét provokálják: hanem a belejök helyezett káprázató remény is csak hiu szappanbuborék.

Gazdák bankettje. Folyó hó 25-én, gróf Zselénszky Róbert és Bernát István város-házi agrárius-főolvasása után a „Szarvas“ vendéglői disztermében igen emelkedett hangulatú bankettre gyűlt össze a gazdák nagy része. Számitáson fölül oly sokan vettek részt, hogy nemcsak a nagy diszterem, hanem a szomszéd kis ebédli is egészen megtelt a vendégekkel, s Toifel uramnak meg összes pincérjeinek ugyancsak volt lótni-futni valójuk, hogy az igényeknek félg-meddig megfeleljenek. Az étrendet igen szelleműs tartalmú következő váltó alakjában kapta meg minden vendég:

Nyitra, 1897. február hó 25-én. 1 frt

Nyitra 1897. február hó 25-én d. u. 4 órakor fizessen Ön az elfogyasztott agrár-énekeért, a gazdaszövetségi kultúráért, a hitel-szövetkezeti turoshaluskáért, a bürze-reform kavóért Toifel József agrárius vendéglős felszólítására

o. é. egy frtot

s igyék a kitünő Toifel-horokból Zselénszky Róbert gróf, Bernát István s a velük érkezett gazdaszövetségi tagok egységére.

értelme a szerény gazdaételeken kívül egy garmada tósztt, melyeket meghallgatni kötelek.

T. Bankettező Agrárius uraké

Nyitrán.

Ennek a váltónak szerzőjét nem volt nehéz kitalálni. Megszoktuk már az egyletnek igazán perpetuum mobile titkárától, hogy mindig szellemes csínyvel kedveskedik az öt anyyira kedvelő gazdáknak. A váltókban ígért garmada tószttok sorát a gazd. egylet érdemdús alelnöke Emődy József kezdette meg, a főolvasó vendégek egészségére írtve poharát. Gróf Zselénszky Róbert és Bernát István a nyitrai megyei gazd. egyletet és gazdákat, kivált pedig az egylet alelnökeit Emődy József és Markovics János urakat és a titkárt éltették. Karsay Lajos Graselli Miklósrá, Mezey Gyula Forster Gézará, Forster Géza a nyitrai gazd. egyletre, Karsay Imre gróf Károlyi Sándorra, Bernát István a magyar gazdaszövetség nyitrai megyei osztályának elnökségére, gróf Hunyady Imre, Emődy József és Mezey Gyula urakra, Meskó Pál Aldor Emilre a „Hazánk“ munkatársára emelte poharát. Azután is volt még egy garmada tósztt, melyek között Benkeő Laci bácsié valóságos bombaként hatott, mert ő a jelenvolt kérges tenyerű földmivészeket éltette, s a helybeli magyar lapnak nemrég a gazd. egylet első főolvasása alkalmából megjelent, a „kérges tenyerű beléditott“ hallgatókat gunyoló közleményét olyan kemény leckéztetéssel ostorozta, hogy a lapnak szintén jelenvolt szerkesztője — hibájának tudatában — hallgatott. 4 órakor a bpesti vendégek elutaztak, s a gazdák hosszú kocsisorban kísérték ki őket a vasúthoz.

Párbaj-járvány Nyitrán. Nem nevezhető másnak, mint járváynak azon mindinkább szaporodó páros-viaskodások, melyek a nyitrai társadalom minden rétegében foglalkoztatják a közönséget. El nem feledtük még, hogy a gazdabál után egy mérnök és egy honvédtiszt mérték össze kardjaikat, s ez utóbbi maradt sebesülten, az, a ki elégtételt „kapott“, — s azóta ismét három esetben is ugyanoly elégtételszerzés került részint szóba, részint kivitelre. — Értesülésünk szerint február 14-én, a protestáns egyházbüliek bankettjén, Benesik János kir. alügyész és Vály Lajos nyug. honvédtiszt között támadtak differenciák, de a felek kibékülése a jobb érület és higgadt belátás felülkerekedését szülte az indulatok fölött. — Ezen ügynek békés elintézése közben kitört a háboru Pongrácz Géza és dr. Egressy Sándor segédek között, de ennek sem lett harcias befejezése. Ellenben Flesch zabori földbirtokos és Lelkes honvédtiszt urak keményen összemérték fegyvereiket, pisztolypárbajt vívtak,

és egymásban semmi kárt sem cselekedtek. Mint-hogy pedig egyik esetben sincsen néppárti, vagy általában ellenzéki férfiuról szó, természetesen találjuk és elvárjuk, hogy a t. kir. ügyészseg mindezekről semmiféle tudomást nem fog venni.

Nyitrai megyei színházi választmány február 22-én tartott ülésében elhatározta, hogy Deák Péter távozó szintarsulatának 1000 frtnyi subvenciót kiutalványoz.

Iparos-bál. A nyitrai ipartestület előjárósága f. hó 21-én az „Arany Szarvas“-szálló disztermében táncmultságot rendezett, a mely minden várakozást felülmulva sikerült, mert közel 200-an vettek részt ott, közöttük többen nem az iparos-osztályhoz tartozók. Ott voltak többek között: Kostyál Pál polgármester, Kutvaszer István papnöveldei alkormányzó, Hevera János alvárosi és Bellák József vári káplánok, Fischer N. „Árpád“-gözmalmi igazgató és még többen nem iparosok, a kereskedők színe-java; sőt még a vidékről is számosabb vendég. Ezen jótékony célra rendezett multság tisztán minden kiadások fedezésén felül 228 frt 57 kr és 2 darab aranyat eredményezett, a mely összegből 90 frt harminc munka- és keresetképtelen iparos között lett egyenlően felosztva, a fenmaradt összeg pedig az elagott és munkakeptelen iparosok alapjához csatoltatott. Felülfizettek: Bende Imre püspök két darab aranyat, Thuróczy Vilmos főispán 5 frtot, Venczell Ferenc nagyprépost, Vagner József és dr. Csippék Sándor 10—10 frtjával; Engel József, Faschler Ferenc 5—5 frt; Czeizel Gábor 4 frt; Bobok József, Jeszenszky Alajos, Huszár István 3—3 frt; Durdik Alajos, Kostyál Pál, Duboviczky Imre, Fischer N. Gabmayer Miklós, Pálincás József, Unzeitik József 2—2 frt; Mérey Agoston, Huber Rezső, Perodes János, Talmayer Ferenc 1 frt 50 kr; Csernyánszky Aladar, Csernyák József, Barta János, Blaskó József, Bellák József, dr. Sztranzsny Izidor, Fellner Jakab, Felix Rezső, Hasz Henrik, Hanusz Antal, Hevera János, Kutvaszer István, Králik Antal, Kiss István, Kubinyi Endre, Krész József, Nagy János, Neugebauer Nándor, Pelcsárszky Ananiás, Pekári Lajos, Szabó és Bellák, Szántó Jakab, Zsompach Ferenc 1—1 frtjával; Freissberger Győző, Fink Ignác, Metzger Ede, Morton József, Suchala Ede, Suchala János 50—50 krajcárjával; ezenfelül adakoztak: Toifel József ur egy üveg pezsgőt, Freisberger Győző ur papírneműeket.

Wodianer-alap. A néhai báró Wodianer Mór-fele alapítványból a következők nyertek segélyt és pedig: Mettke Ede nyitrai lakos 50 frt. Özv. Riedler Margit nyitrai lakos 50 frt.

A gazdasági téli tanfolyam vizsgálója. A nyitrai megyei gazdasági egyesület által ez idén is, a régi megyei kórházban fentartott gazdasági téli tanfolyam zárvizsgája e hó 25-én lett megtartva. A kormány kiküldöttjeként Graselli Miklós kecskeméti földmives-iskolai igazgató jelent meg, s a vizsgátevőkhez ő intézte a legtöbb kérdést. A gazd. egyesület részéről nagy számu vendég volt jelen s ezek között a Budapestről érkezett vendégek is, u. m. gróf Zselénszky Róbert, Bernát István, Okolicsányi László, Bálinty Pál, Forster Géza, Aldor Emil. Ott voltak Emődy József, Mérey Lajos, Markovics János, Freund Gyula, Aitner Ferenc, Kubinyi Endre, Konkolyi Gyula, Levatics László, Benkeő László, Eissen Manó és Géza, Erős Rezső, Czocher Géza, Mezey Gyula, Gálför Elek, Sümegh János, dr. Würmer Károly, Meskó Pál stb. — A város részéről Kostyál Pál polgármester. A vármegye részéről — senki. Tavaly még ott voltak Thuróczy főispán, Craus akkori alispán, Csillaghy György, Pongrácz Kálmán s többen; ez idén már senki, amin a miniszteri kiküldött is megütöközött. A vizsga nagyon sikerült. A vizsgátevők többnyire meglepően jól feleltek a mezőgazdaság különféle szakmaiból hozzájuk intézett kérdésekre. — Igen sok vidéki földmives is megjelent, nevezetesen: Egerszeghről, Nagy-Cétényből, Kérről, Kis-Mányaról és Magyar-Sookról, s ezeknek is nagyon tetszett azoknak az egyszerű földmivészeknek valóban meglepő haladása. A kérdések között a talajművelés, trágyakezelés, szőlőszet, marhatenyésztés, tejgazdaság, csikónevelés, sertésenyésztés és a számtan köréből vettek az illetők igen szépen oldották meg, s ezért az elismerés első sorban fardhatlan buzgó tanáraikat: Abonyi, Bernhard és Herald urakat illeti meg, a mit úgy Graselli a földmiv. miniszter nevében, mint Emődy József gazd. egyll. alelnök az egylet részéről különösen kiemelték. Graselli úr azután lelkesítő szavak kíséretében Soltész János (Gömörmege gesztesi)

Halló Mihály (nagy-bodoki) és Polacsek Imre (suránkai illetőségű) növendékeknek egy-egy arany jutalmat adott. Emődy József a gazd. egyt. nevében intézett — szerényre és munkásságra intó, — záróbeszédet a tanulókhöz, kiknek nevében azután Soltész János egészen talpraesetten mondott úgy a tanároknak, mint a miniszteriumnak és az egyletnek köszönetet.

Talált régipénz. Dombay Hugó, ismert derült kedélyű nyitrai ügyvéd és íróársunkat, f. hó 24-én kellemes meglepetés érte. Mária-hegyi szőlőjét felásatván, a munkások ott egy fazékban régi pénzt találtak. Még pedig I. Lipót idejéből 190 darab ezüst pénzt. A talált érme ezüst forintos nagyságúak, csak hogy valamivel vékonyabbak.

Nyugdíjas 1848-as honvédek. Az 1848-49-iki honvédek közül ujjal nyugdíj nyertek: Plekanez György valaszka-bellai lakos, Filkorn József német-pronai lakos, Repka Máttyás valaszka-bellai lakos.

Bíróválasztás. Hosszafalun f. hó 24-én volt a községi képviselőtestület és előjáróság választása. A képviselő testület választása simán ment, de bíróválasztás nem volt, mert Csemniczky Géza főszolgabíró, a volt bíró az egész község lármás tiltakozása dacára egyszerűen kinevezte. Az után megválasztott törvénybíró azon indoklással, hogy az ily módon kinevezett bíróval együttműködni nem akar, megválasztását el nem fogadta. A jegyzőkönyv aláírását a bizalmi férfiak megtagadták és a választást megfellebbezik. — *Tornácán* hasonló tulkapással iparkodott a hatóság beavatkozással megtörni a néppárt erejét, de látván a választók törhetlen erejét, később elállott szándékától s néppárti bíró lett megválasztva.

A nyitra-galgóci vasut. A magyar észak-nyugati h. e. vasut nyitragalgóci-lipótvári vonalának 47^{1/2} és 135^{1/2} szelvényei között fekvő vonalzakasoknak *közgazgatási pótbéjárását* a kereskedelmi miniszter elrendelte. Az eljárás kezdődik f. é. március hó 11-én d. e. 9 órákor. Összejövétel a nyitrai városház üléstermében lesz.

Dr. Pechány Adolf a köztisztviselőben álló trencsényi gimn. tanár f. hó 25-én távozott új állomásra Bpestre. Barátai, ismerősei előtte való este társasvácsorát rendeztek tiszteletére és kívántak neki annyi sok szerencsét, a mennyit ő maga. Mi kivált türelmet és tapintatot kívánunk neki a „Slovenské Noviny” szerkesztéséhez. Elégé ismerheti a viszonyokat, tudhatja, hogy a hazafias tót nép is megkívánhatja, hogy jóakarattal legyenek iránta és igazsággal ítéljenek felette. — Más értesülésünk szerint a tanár úr fiatal kora dacára azért került most Budapestre, hogy segédkezet nyújtson az „Opravdovy Krestan” című liberális tót hetilap szerkesztőségének. A tanár úr annak idején a znió-váraljai tót gimnáziumban tanult és most alkalma lesz érvényesíteni tehetségét és tudását a nevezett liberális tót lapocskában, a melyet a tót nép ingyen sem akar olvasni.

Mocsonokon folyó évi február hó 24-én néhány ottani család oly pompás táncestélyt rendezett, mely jó kedv, fesztelenség, elegancia és anyagi siker dolgában semmi kívánni valót sem hagyott. Az esti 8 órától reggeli 8 óráig tartott mulatságot emelte a családias jelleg, a rendezőknek kifejtett előzékeny figyelme és szívelyessége, mely a kedélyességet és a nagymérvű táncedvet folyton fokozta, elfelejtetven a vidékiekkel a minden képzeletet meghaladó mocsonoki sáros uton átszenvedett kínos eleményeket. Jelenvoltak, asszonyok: Biróczy Lajosné (Cabaj), Boróczy Lászlóné, Drexler Jánosné, Jókay Gézané, Juhász Gyuláné (Nyitra), Kecske-méthy Beláné, Klinkárt Bódogné (Budapest), Komlóssy Károlyné, Kovács Antalné (Pozsony), Kubinyi Sándorné, Mózer Jánosné, Szarka Mihályné. Leányok: Biróczy Alice és Marianna (Cabaj), Drexler Janka és Ida (Lakácsi), Janoska Eszti (Pozsony), Juhász Mártha (Nyitra), Klinkárt Margit (Budapest), Kecske-méthy Henrika, Moró Zseni és Robinzon Harcsi (Pozsony) összesen mintegy 60-an.

A trencsényi takarékpénztár folyó hó 21-én tartotta rendes évi közgyűlését Szalavszky Gyula elnöklété alatt. Két érdekesebb tárgya közül csak az igazgatóválasztás lett meg-ejtve. Lieszkovszky Arthur eddigi főkönyvelőt választották meg egyhangulag. Az alapszabályok módosításának tárgyalása egy 15 nap mulva tartandó közgyűlésre h. lasztatott.

Zsolnai állapotok. Mint a „F. U.” 8 sz. írja, a zsolnai képviselő-testület február 21-én tartott viharos ülésén szótöbbséggel *vizsgálatot kért maga ellen.* E határozat ellen Gyuriss József városi jegyző óvást jelentett be. A két óráig tartott debattirozás után azért fogadták el ezt a határozatot, hogy alkalom nyujtassék azon vádak mibenlétének megállapítására, melyekkel a „Felv. Ujság” illetve a képviselőtestületet a regale-pénzek kezelése és felosztása ügyében Állítólag hivatalosan is konstataltatott, hogy a város *előjárósága évek óta sem ingó, sem ingatlan vagyongáról leltárt nem készített* és a képviselő-testület az évi számadások jóváhagyását mindig a *nem létező leltár* helyességétől tette függővé, minek folytán a számadások jogerősen el nem fogadtattak. A nevezett lap főleg a régi szabálytalanságokat és visszalléseket ajánlja úgy a felsőbb helyről kért vizsgáló közegeknek, mint a város részéről is kiküldött vizsgáló-bizottságnak figyelmébe. Egyesek, állítólag, fázna a nagymérvű visszaélések említésénél is. — Ez alkalommal megemlítjük, hogy a zsolnai pénztárnoki állásra *egyedül* a volt pénztárnok, *Adamicza György* jelöltetett és így meg is lett választva. Több mint 200 zsolnai választó-polgár a vármegyéhez fordult, aláírva egy kérelmet, a melyben a törvényellenes jelölés és választás ellen tiltakoznak és kijelentik, hogy a pénztárnok hivatalos működése iránt bizalommal nem viseltetnek és őt arra a fontos állásra méltónak nem találják.

Állami szőlőtelep Nyitrán. A földművelésügyi miniszterium értesítette a nyitramegyei gazdasági-egyesületet, hogy Nyitrán egy állami szőlőültvény-szaporító telepet létesít, s ehhez kéri az egyesület támogatását.

Adományozott gyümölcsfák. A földművelésügyi miniszterium a nyitramegyei gazdasági egyesület fölterjesztésére Lopassó községnek a tavaszszal a község-ház, templom és iskola környékének példaadás érdekében leendő beültetésére 200 db gyümölcsfajtványt, a községi faskola részére pedig 200 db alma, 200 db körte, és 200 db szilva magesemetét ingyen adományozott.

Szőlőmunkások kiképzése. Mindazon szőlőmunkások, kik az amerikai szőlőkultúrában kiképzést nyerni óhajtanak, jelentkezzenek a nyitramegyei gazdasági egyesület titkári hivatala utján a f. évi március hó 3-ig a szőlősgyál gazdaság intézőségénél. A tanfolyam márc. hó második felétől november 30-ig tart. Minden tanuló munkás 18 frt fizetést kap havonként és lakást.

Selyemtenyésztési felügyelők. A Nyitrán felállított selyemtenyésztési felügyelőségnek törekvése nemcsak a szederfáknak ültetését előmozdítani, hanem a selyemhernyók tenyésztését is már ez idén kezdi meg. E célból a felügyelő a megyét beutazva községenként selyemtenyésztési felügyelőket alkalmazott, a kiknél a már kiköltött hernyók kaphatók, s akik az érdekeiknek a szükséges felvilágosításokkal szolgálnak. Azoknak, akik a selyemhernyókat már az idén is gondozni kívánják, a felügyelőkhöz március hó 10-ig kell fordulniok. A felügyelők jegyzéke a következő: Kozák István Nyitra, Kopasz János Köröskény, Dusa Antal Zsámbokré, Vojtják Alfonz N.-Bélic, Salczberger Samu Navajóc, Argay Lajos Szakacsán, Szabó János A.-Vesztenic, Ruiszl József Szk.-Hradistye, Lachvicka József Chinorán, Wattski jegyző ideiglenesen N.-Bossány, Hanusz Antal Pográny, Baumann Hugó Csitár, Atovics Ferenc Gerecser, Ilvay Nándor Bodok, Balla Antal Bábindál, Ivánkán még nics betöltve, Bukor Gábor Úrmény, Volanszky Győző Berenes, Konya Péter N.-Cetény, Szabó Sándor Gyarak, Füzessy István Eözdögh, Mohai Pál Surány, Lachvicka János Bánkeszi, Ersekujvárott ideiglenesen a város, Gunda István Andód, Paszovszky Antal Tót-Megyér, Zajátsék Vince Tornóc, Kelecsényi Antal Mocsonok, Hantkóczy Antal Nyitra-Sarluska.

Lóvásár Érsekujvárott. A nyitramegyei gazdasági egyesület által rendezendő XV-ik nemzetközi lóvásár Érsekujvárott a f. évben is május első héttől, vagyis május 3-án és ezt közvetlenül megelőző vasárnap d. u. fog megtartatni.

Szállítási kedvezmények. A kereskedelmi miniszterium a nyitramegyei gazdasági egyesület fölterjesztésére, jelentékeny vasuti szállítási díjtételeket engedélyezett azon alomszalma és széna küldeményekre, melyek a nyitramegyei gazdák részére vannak irányítva. A díj-kedvezmények február 25-től ápril hó végéig maradnak érvényben. A szállítás a m. államvasutak

összes vonalairól érvényes következő díjtételek alatt: 100 kilogrammonként és 1 km-terenként 0-10 kr. bruttó egységdíjtétel mellett. Minthogy a kedvezményes díjszámítás csak 10.000 kg-grammot tevő teljes kocsirakományok után érvényes, figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy egyes gazdák kisebb megrendeléseiket kocsirakományokká egyesíteni igyekezzenek.

Színház.

Deák Péter színigazgató társulata csütörtökön befejezte itteni működését s a következő napon el is utazott új állomáshelyére Szekes-fehervárra.

Az utolsó előadások valamivel sikerültebbek voltak az előzőknél, mintha a társulat egyes hibáért kiengesztelni akarta volna a közönséget, a mely ellen a társulatnak legkisebb kifogása sem lehet, mivel oly támogatásban részesítette, a melynél jobbat érdemesebb társulatokkal szemben sem igen tanusított. A szezon első felében jól látogatott színházban játszottak színészeink, a szezon második felében gyöngébb volt a látogatás, de azért alig volt négyenél több deficités ház, ezek közt is csak egyszer volt jelentékenyebb deficit, még pedig szerdán „Durand és Durand” bohózat második előadásán.

Hétfőn Deákné Vlád Gizella jutalomjátékul a „Kis molnárné” operette került színre zsúfolt ház előtt. A vaskos frivolitásokban bővelkedő operette főszemélye a fejedelem, a kit Vlád Gizella játszott. A közönség a jutalmazandót zajos óvációkkal fogadta, két gyönyörű elővirágkosárral, 50 frttal és 4 drb. aranyval ajándékozta meg.

Csütörtökön a „Honthy háza” Herceg Ferenc kitűnő drámája került színre elég jó előadásban bucsúzóknak közepes számú közönség előtt.

Referens.

Közgazdaság.

A mesterséges trágyafélék alkalmazása, különös tekintettel a tavaszi veteményekre.

A mi a mesterséges trágyafélék *feladatát* általánosságban illeti, tisztában kell lenni az iránt, hogy azok az *istálló trágya hiányainak pótlását, az istálló trágya hatásának kiegészítését* vannak hivatva teljesíteni.

Nagyon téves tehát az a felfogás, hogy ha mesterséges trágyát használunk, az istálló-trágyát teljesen kiküszöbölhetjük.

Az istálló trágya: teljes trágya, tartalmazza tehát különböző mennyiségben mindazon tápanyagokat, melyekből növényeink táplálkoznak: a *mesterséges trágya* ellenben csak egyoldalú, vagyis a növényi tápanyagok egyikét, vagy másikat tartalmazza, s mint ilyen lehetővé teszi azt, hogy a *tápanyagokat a szükséges mennyiségben és minőségben juttassuk a talajba.*

Az istálló-trágyával a talajba juttatott tápanyagok s a terméssel a talajból kivont tápanyagok között nincsen helyes arány, mert hol az egyik, hol a másik vétetik jobban igénybe, egyrészt a növény igénye, másrészt a benne levő tápszer felvehetőség miatt, s így hol az egyik, hol a másik tápanyag van feleslegben. Ez a helytelen arány ismételt istálló trágyázás által mindinkább fokozódik, s ennek következménye az lesz, hogy a növény tökéletlenül fog kifejlődni.

Arra kell tehát törekedni, hogy a visszapótlás arányos legyen.

E célt elérhetjük a mesterséges trágya alkalmazásával, melylyel *annyit és olyant adhatunk növényeinknek, a mennyit és a minőt azok igényelnek.*

Igen nagy előny az a gazdának, mert így módjában áll a talaj termő erejét egyensúlyban tartani, módjában áll a visszapótlást tökéletes-

biteni, a nagy mennyiségben összegyűlt s kihasználatlanul heverő tápanyagot használhatóvá tenni, s ezzel termését növelni.

Előny lesz különösen egyoldalú termelési rendszer mellett, mert a tápanyagokban az egyoldalú termelés következtében beálló aránytalanság gyorsan és könnyű szerrel helyreállítható.

Ehhez járul még azon előny, hogy gyors hatás előidézésére, gyenge vetések javítására kiválóan alkalmas.

A mesterséges trágyák minőségét illetőleg a mint ismeretes — alkalmazásban vannak foszforsav hiányt, nitrogén hiányt és káli hiányt fedező.

Ezen trágyaszerek figyelmet érdemelnek egyaránt, de legfőképp a nitrogén és foszfortrágyák, mert a növény táplálásában is a nitrogén és foszfor viszi a legnagyobb szerepet.

Hogy helyesen tudjuk alkalmazni ezen trágyaanyagokat, meg kell ismerkednünk azon hatással, melyet ezek a talajra, illetve a növényzetre gyakorolnak.

A nitrogén a talaj alkatrészeire oldólag hat, átalakítja tehát a talajban kihasználatlanul heverő tápanyag-készletet, értékesíthetővé teszi azt a növényzet részére, s hatása ez utóbbira abban fog nyilvánulni, hogy a növény bujább fejlődésnek, erőteljesebb növekedésnek indul, mely előidézője ugyan a termés fokozódásának, de melynek egyúttal következménye a később bekövetkező érés.

Tudva már most ezen hatást, az a kérdés merül fel, hogy miként bánjunk ezen két élő fegyverrel?

Az okszerű gazdálkodás elve feltételezi, hogy a talaj tápanyag készletének kihasználása célját képezze a gazdának. Sajnosan tapasztaljuk azonban, hogy ép e tekintetben mellőzve van a kellő körültekintés. Tudják jól gazdáink, hogy a nitrogén a termés mennyiségét emeli, s ez okból alkalmazzák is azt, de — s ép ebben rejlik a legnagyobb hiba — nem a viszonyoknak megfelelően.

Ha a nitrogén trágyát ott használjuk, hol egyéb növényi tápszerek elegendő, sőt felesleges mennyiségben vannak jelen, oly helyen, hol korai forróság és korai fagy ritkán fordul elő, s oly növények alá, melyeknél a vegetáció késlekedése bajt nem okoz: kedvező hatásra bizton számíthatunk; mert a nitrogén trágya a felesleges mennyiségben levő egyéb tápanyagot gyümölcsözővé teszi, a növény életműködése, fejlődése a bujább tenyészet dacára is normalis marad, s mert nem kell azon veszélytől tartanunk, melyek

akár a korai forróság pl. a gabnafélék szemének megszorulásában, akár a korai fagy bármely más növény elpusztulásában előidézhet; ellenkező esetben azonban sokkal több kárt szenvedünk, mint hasznot érünk, mert talajunkat kiszaroljuk, s növényeinket az elpusztulás veszélyének tesszük ki, vagy legalább is nem fog érvényre jutni azon törekvés, melyet ezen tápanyagnak a talajba juttatásával celoztunk.

A foszfor hatása a növényzetre a vegetáció idejét illetőleg épen ellentétes irányban nyilvánul, a mennyiben azt nem késlelteti, sőt ellenkezőleg megrövidíti. Számos irányban tett kísérlet eredménye igazolja, hogy a foszforsavban bővelkedő talajokon a növényzet érése egy, sőt két héttel hamarabb következett be, mint oly talajon, melyben ennek hiánya észleltetett. Ezen körülmény nem kis jelentőséggel bír a hosszú tenyészidővel bíró növényeknél különösen ott, a hol forró nyári napok a növénytermelés sikerét kockáztatják. Ezen előnyön kívül nem kevésbé lehet érvelni a foszfor trágyák alkalmazása mellett azon tényből kifolyólag, hogy

1. hazánk termőföldje egyrészt természetből fogva, másrészt az egyoldalú gabonatermelés következtében foszforsavban szegény, a mely tápanyag tehát a növény táplálkozás elve alapján feltétlenül pótlandó;

2. a foszfortrágya javulást idéz elő a termésnél, nemcsak mennyiségben, hanem minőségben is, különösen a gyökér és gumós növényeknél s takarmányneműeknél;

3. a foszfor piaci ára jóval olcsóbb, mint a nitrogéné.

A káli trágyák jelentősége jóval csekélyebb a mi viszonyaink között, mint a nitrogén és foszfordús trágyáké, mert hazánk legtöbb talajában a kálisók fölös mennyiségben vannak képviselve.

Ezekben nyilvánul azon hatás, melyet a mesterséges trágyafélék előidézni képesek; hogy azonban tényleg előidézhessek, feltétlenül szükséges ismerni azon tényezőket, melyek okszerű alkalmazására, különösen az elhintés módjára és idejére vonatkoznak.

(Vége köv.)

253/897. tlkönyvi szám.

Hirdetmény.

Kis-Lapás község telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. évi XXXVIII. és 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtoklás

tulajdonjogának bejegyzését rendelik az 1892. évi XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban foganatosított.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé: 1-ször, hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján ide értve e szakaszoknak az 1889. XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §-ának a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889. évi XXXVIII. t. c. 7. §-a és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §-nak b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törések érvénytelenségét kimutatják, e végből törési keresetüket hat hónap alatt, vagyis **1897. évi augusztus hó 20 napjáig bezárólag a telekkönyvi hatóság**hoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után indított törési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat.

2-or: hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. §-ainak tekintetében ide értve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6-aiba foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívánnak, irásbeli ellenmondás-aikat hat hónap alatt, vagyis 1897. évi augusztus hó 20-áig bezárólag ezen tlkvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabítható záros határidő eltelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog.

3-or: hogy mindazok, akik a tlkvi átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az 1892. évi XXIX. t. c. szerinti eljárás és ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16 §-a alapján történt bejegyzést sérelmesnek találják — e tekintetbeni felszólalásukat tartalmazó kérvényüket ezen tlkvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1897. évi augusztus hó 20-áig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül tamadhatják meg.

Egyúttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak, az eredetieket a tlkvi hatóságnál átvehetik.

Kelt Nyitrán, a kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál, 1897. évi január hó 14-én.

Palásthy,

kir. törvszki bír.

3-3.

2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

mütrágyával

érhetőek el

Hungária mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság Budapest.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.

Gyümölcsfa-vadoncok

és nemes ojtványok eladása.

Vadoncúl 3-5-10.000 drb. vételnél 5-10-15 százalék engedmény D.
Rendkívül gazdag gyökérzetű életerős vadoncok erősség szerint egyenlő vastagsá-
gusra vannak válogatva, mely végtelenül nagy előny a rendelésre nézve, ezenfelül az
árak is mérsékelték, illetve igen alacsonyok.

**3 4 5 éves állando, vagyis termő helyökre kiültethető és ott
azonnal beoajtható vadoncok:**

I. minőségű	20 mill m. vastag	100-ra	10 forint
II. "	15 milliméter	100 "	5 "
III. "	12 millim.	100 "	2 50 "
Kézbeli nemesítésre alkalmas 2 3 éves vadoncok.			
I. minőségű	10 mill	100-ra	2 frt 1000-re 18 - frt.
II. "	7 mill	100 "	1 60 " 1000 " 14 - "
III. "	6 m.	100 "	1 20 " 1000 " 11 50 "
Nyári szemzésre alkalmas 1-2 éves vadoncok.			
I. minőségű	5 mill	100 ra	1 frt 1000-re 9 50
II. "	4 mill	100 "	0 80 " 1000 " 7 50
III. "	3 mill	100 "	0 60 " 1000 " 5 50

Vadoncok a következőkből rendelhetők meg: **körte, alma, doucin, para-
dicsom birs, prunus myrobolana, szent joulien, kökény, sárga
barack, mandula, őszibarack, fekete meggy, sajmeggy, prunus
mahaleb eper.**

A rendelés fogantatása illetve összeállításánál a fenti (vonallal jelzett méretek
pontosan betartatnak.

Gazdasági célokra alkalmas 4-5 éves (nem ojtott) eperfából igen nagy készlet van.
A csemetek árja 25 kr; 100 drb. ára 20 frt, 1000 drb. ára 170 frt. A gyengébbek
aránylag olcsóbbak.

Minden vadoncok megrendelhetők

UNGHVÁRY SÁNDOR

gyümölcsfa-iskolájában Ceglédén.

Ugyanek fenti cégnél kaphatók magas törzsű és törpére nevelt **körte, alma,
szilva, őszibarack, kajszin, cseresznye, meggy, eper, birs** és **nosz-
polya csemetek** is a következő ár mellett.

Az 1-2 éves igen szép csemete darabja	15-20 kr.
a 2-3 " " " " " " " "	25 "
a 3-4 " " " " " " " "	30 "
a 4-5 éves legerősebbek darabja	35 "

Nagyobb vételnél árengedmény adatik.

!!Tessék árjegyzéket kérni!!

Unghváry József

gyümölcsfa-iskolájában Ceglédén

(posta, távirtda és vasutállomás)

ez év tavaszán nagyobb mennyiségű 1-2-3-4 éves
nemes gyümölcsfa s egyéb csemete

kerül eladásra és pedig: körte, alma, szilva, **őszi barack**, kajszin
barack, cseresznye, meggy, eper, bolvilli körte, azarol galagonya, birs,
lasponya, mandula, dió, köszméte, ribiszke, málna, **földi eper** (sza-
móca) és nemes füzfa-csemetek: ezek árai azok erőssége szerint
15-20-25-30 kr. Ugyanek igen nagy mennyiségben kapható 1-2-3
éves **vadonc csemete** a következőkből: körte, alma, birs, doucin, pa-
radicsom alma, őszibarack, **sárga barack**, besztercei szilva, **sajmeggy**
(Prunus mahaleb), fekete meggy, cseresznye és **eper-csemetek**, ezek
árai azok erőssége szerint 100 drb. 60 krtól 1 frt 60 krig, 1000 drb.
5 frttól 15 forintig. Nemes csemetekből: **őszi barack** és **földi epernél**
(szamóca), vadonc csemetekből pedig **sárga barack**, **sajmeggy** és **eper-
nél** nagyobb rendeléseknél árengedmény adatik.

Tessék árjegyzéket kérni!

Rendeléseket elfogad:

Unghváry József kertészete Ceglédén.

Figyelmeztetésül:

Unghváry László teleptulajdonos. kinek telepe van és Unghváry
Sandor, kinek telepe nincs (ki csak Unghváry Lászlónál alkalmazott
irnok) egy és ugyanaz. A hirdetésükben használt jelzöt (fával ku-
peckodik) jó hírnevnek örvendő telepeim rongálására és a nagyközön-
ség félrevezetésére szolgál. Ezen jelzö megafolására és teljes érvény-
telenségére feleletet adnak idei árjegyzékemben közjegyzö által hite-
lesített elismerö nyilatkozatai. Különb jelenleg 9 hold üzernképes
telepem van.

Ezennel van szerencsem a n. é. közönség szives figyelmét felhívni a
Nyitrán, Megyeház-utca 1. sz. a. (a Nyitrai Hitelbank új háza)
fennálló és a legmagasabb kiválnalmaknak megfelelő

fűszer-, csemege-, üvegbor- és ásványvíz-kereskedésemre.

Üzletemben kaphatók: **a m. kir. országos központi minta-
pince palack-borai:** u. m. Villányi, gróf Andrásstól. — Tokaji aszú,
Pulszkytól — Badaacsonyi, Pauler Tivadartól stb. stb.

Spanyol borok: Malaga, Scherzy, Madeira.

Pecs Ferenc saját és nem saját termese: Muskát alex., Arany Gó-
her, feh. Kövi Dinka.

Magyar pezsgö és Cognac: Domino sec, Carte Blanche, Törley Talisman,
Hubert Gentry, Club, Cuba Durozier, gróf Eszterházy, Kecskeméti gyógy-
cognac.

Francia pezsgö és Cognac: Extra Dry, G. H. Mumm, Co. Reims,
T. Hinné & Comp., Bisquit Dubouche & Co.

Részletesebb árjegyzék kívánatra bérmentve megküldetik.

Kiváló tisztelettel **Pécs Ede,** fűszer- és csemege-kereskedö.

Kerem a 140 holdas üzernü 15 éves s nagy hírnevnek örvendő cég pon-
tos cimere ügyelni, mert itt több Unghvárynak is van 4-5 holdas
kezdetleges kertészete.

Igy pl. Unghváry József, ki az egész országból összehordott fákkal kupeckedik.

CSERESZNYE- ÉS MEGGYFA-CSEMETÉK NAGYMÉRVBENI ELADÁSA.

Eladásra szánt készlet: cseresznyéből 80.000 drb., meggyből 50.000 drb.

Cseresznyefa-csemetek árai: a 160-240 centiméter magas hajtással
bíró, gazdag gyökerű, életerős, 1-2 éves csemetek darabja (azok erőssége szerint)
20 krtól 40 krig.

Meggyfa-csemetek árai: az 1-2-3-4 éves, gazdag gyökerű, igen szép
fejlődésű, életerős csemetek darabja (azok erőssége szerint) **20 krtól 50 krig.**

Nagybani	100 drb. 40 kros csemete 1 vagy több fajban	38 frt.	100-an- kint.
árak:	250 " 40 " " " " "	36 " "	
	500 " 40 " " " " "	34 " "	
	1000 " 40 " " " " "	32 " "	
	5000 " 40 " " " " "	30 " "	
	A 4-5 éves, igen erős meggyfa-csemetek 100-a	48 frt, 250 drb. vételnél 45 frt, 500 drb. vételnél 44 frt.	

Igen nagy készlet van a következő cseresznye-fajokból: Germersdorfi nagy, Nagy
fekete ropogós, Korai májusi cseresznye, Badaacsonyi óriás, Ferenc császár ropogósa,
Hedelfingeni óriás, Dr. Entz feketéje, Schneider kései ropogósa, Coburgi korai fekete,
Glocker óriása, Büttner kései ropogósa, Mezei ropogósa, Reverchen ropogósa, Heintze
korai cseresznyeje, Korponai fekete ropogós, Mückebergi nagy, Disznódi fűszeres, Ja-
bomay ropogósa, Hollandi hercegnö, Kanizsai fekete, Esperes ropogósa stb. stb. stb.

Igen nagy készlet van a következő meggy-fajokból: Körösi meggy (Spanyol meggy),
Spanyol meggy piros, Pándi meggy, Korai Hortensia királyné, Eugenia, Váltva érö,
Olgnesi apátnö stb. stb.

A fenti cseresznye és meggyfajokon kívül adatik ki **körte, alma, szilva,
őszi és kajszinbarack, lasponya, birs- és eperfa-ojtványok** ugy
gazdasági, mint törpére nevelt 1-2-3-4 éves példányokban, még pedig fajválasz-
ték mellett. A csemetek tisztán homok talajon növekedtek s ezért gazdag gyökérzet
s biztos fogamzási képességgel bírnak, ezenfelül hiteles fajnak edzett természetiek,
egészségesek, hosszú életűek és igen olcsók is. Adatik ki fentiekben kívül 1-2-3-4
éves vadonc is, **körtéből, almából, doucinból, paradicsom-alma,
birs, besztercei szilva, duráncai szilva, Prunus Myrobolana,
Saint Joulie, kökény, mandula, sárga barack, cseresznye, fe-
kete meggy, sajmeggy** és **eperből**, az áruk erősség (vastagság szerint)
következők:

2. CSOPORT.

Kézbeli nemesítésre kiválóan alkalmas 2-3
éves vadoncok:

Losztályu	11 mm.	100 2-20 frt	1000 19-80 frt
II. "	8 1/2 "	180 " "	16-10 " "
III. "	6 1/2 "	140 " "	12-60 " "

3. CSOPORT.

Nyári szemzés alá, vagy gyökérképzés cétjá-
ból kiültethető 1-2 éves vadoncok:

Losztályu	4 1/2 "	100 1-10 frt	1000 9-90 frt
II. "	3 1/2 "	85 " "	7-65 " "
III. "	2 1/2 "	65 " "	5-85 " "

!!Tessék árjegyzéket kérni!!